

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО І ВІТЧИЗНЯНОГО ТУРИЗМУ»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 травня 2017 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕРЕКЛАДАЧІВ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ І ТУРИЗМОЗНАВСТВА
ІНСТИТУТ КОНФУЦЯ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ЛІНГВІСТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО І
ВІТЧИЗНЯНОГО ТУРИЗМУ»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 травня 2017 року

Київ–2017

Організаційний комітет конференції:

Голова оргкомітету:

Васько Р.В. – ректор Київського національного лінгвістичного університету, доктор філологічних наук, професор;

Заступники голови оргкомітету:

Матвієнко О.В. – проректор з наукової роботи Київського національного лінгвістичного університету, доктор педагогічних наук, професор;

Сєрякова І.І. – проректор з навчально-виховної роботи і міжнародних зв'язків, доктор філологічних наук, професор;

Члени оргкомітету:

Терещенко Ю.І. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України і туризмознавства Київського національного лінгвістичного університету;

Васильчук В.М. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України і туризмознавства Київського національного лінгвістичного університету;

Зєня Л.Я. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету перекладачів Київського національного лінгвістичного університету;

Ши Яцзюнь (Китайська Народна Республіка) – доктор політичних наук, доцент, директор Інституту Конфуція Київського національного лінгвістичного університету з китайської сторони;

Кучабський Олександр (Польська Республіка), доктор наук державного управління, професор Поморської академії в м. Слупськ;

Смирнов І.Г. – доктор географічних наук, професор, професор кафедри країнознавства та міжнародного туризму Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка;

Романенко О.О. – декан факультету економіки і права Київського національного лінгвістичного університету, кандидат економічних наук, доцент, голова ради молодих вчених університету;

Пирогов В.Л. – завідувач кафедри мов і цивілізацій Далекого Сходу Київського національного лінгвістичного університету, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник;

Сорокін С.В. – кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету сходознавства Київського національного лінгвістичного університету;

Комова О.С. – старший викладач кафедри історії України і туризмознавства Київського національного лінгвістичного університету;

Лебедєва І.М. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України і туризмознавства Київського національного лінгвістичного університету.

Редколегія:

Терещенко Ю.І. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України і туризмознавства Київського національного лінгвістичного університету, відповідальний редактор;

Васильчук В.М. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України і туризмознавства Київського національного лінгвістичного університету;

Гедін М.С. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України і туризмознавства Київського національного лінгвістичного університету.

УДК 379.85+796.5

ББК 75.81

Т 86

Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку світового і вітчизняного туризму», 12 травня 2017 року / Відп. ред. Ю.І.Терещенко – К.: Вид. центр КНЛУ, 2017. – 266 с.

Збірник містить наукові публікації учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку світового і вітчизняного туризму», проведеної 12 травня 2017 року колективом кафедри історії України і туризмознавства, факультету перекладачів Київського національного лінгвістичного університету.

Наукові публікації присвячені Україні, як об'єкту туристичної діяльності, актуальним питанням досліджень з історії світового та вітчизняного туризму, особливостям організації туристичних подорожей.

Розрахований на науковців, науково-педагогічних працівників та студентів.

Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку світового і вітчизняного туризму» доступний до вільного не комерційного використання в мережі Internet на сайті КНЛУ (www.knlu.kiev.ua /наукова діяльність/конференції).

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, імен та інших даних несуть автори публікацій.

© Вид. центр КНЛУ, 2017

ЗМІСТ

<i>Терещенко Ю.І.</i> ТЕРМІНИ «РУСЬ» і «УКРАЇНА» В ТУРИСТИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ КОНТЕКСТІ.....	9
<i>Васильчук В.М.</i> ТУРИСТИЧНІ ПОДОРОЖІ В «АСКАНІЙСЬКІ СТЕПИ» УКРАЇНИ	18
<i>Кучабський Олександр/Рудніцкі Міхал</i> СЛАБКІ І СИЛЬНІ СТОРОНИ ТРИМІСТА ЯК ТУРИСТИЧНОГО ЦЕНТРУ.....	23
<i>Tomasz Wiskulski/ Tomasz Michalski</i> Modelowanie matematyczne w analizie ruchu turystycznego. Ruch turystyczny z Polski do Chorwacji....	25
<i>Рудніцкі Роман/Вішневські Лукаш</i> ФОНДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПОЛЬЩІ (З ДЕТАЛЬНИМ ВРАХУВАННЯМ ТУРИЗМУ)...	28
<i>Гамзюк М.В.</i> ПАЛАЦОВИЙ КОМПЛЕКС НІМФЕНБУРГ.....	30
<i>Гедін М.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ.....	34
<i>Комова О.С.</i> ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ТУРИСТІВ.	39
<i>Коноваленко Г.Б.</i> КИЇВ ЄВРЕЙСЬКИЙ НАПРИКІНЦІ ХІХ - НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ (З ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ КИЇВСЬКИХ СИНАГОГ).....	47
<i>Лебедєва І.М.</i> ЗАРОДЖЕННЯ КУРОРТНОЇ ГАЛУЗІ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ У ХVІІІ ст.....	51
<i>Макатер С.В./Регент А.І.</i> ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ...	56
<i>Ореховський В.О.</i> ПЕРШОПРОХОДЦІ АНТИЧНОСТІ: «АФРИКАНСЬКІ ЕКСПЕДИЦІЇ» ФІНІКІЙСЬКИХ МОРЕПЛАВЦІВ.....	59
<i>Пирогов В.Л.</i> РОЛЬ ІЄРОГЛІФІВ У КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ НАРОДІВ ДАЛЕКОГО СХОДУ (НА ПРИКЛАДІ ЯПОНСЬКИХ І КОРЕЙСЬКИХ ПАРЕМІЙ).....	62

Гедін М.С.

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України і туризмознавства
Київський національний лінгвістичний університет

Gedin M.S.

candidate of historical science, associate professor of department of the History of
Ukraine and tourism
Kyiv National Linguistic University

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF RELIGIOUS OF TOURISM IN MODERN UKRAINE

Туризм займає надзвичайно важливе місце в розвитку сучасної України. Він є своєрідною візитною карткою нашої держави, що знайомить з особливостями і розвитком її національної культури, історією, традиціями та духовним потенціалом. Із здобуттям незалежності Україна отримала можливість реалізувати своє незаперечне право на присутність у європейському культурному просторі завдяки своїм оригінальним і неповторним культурним цінностям. Значною мірою це досягається засобами туризму.

На жаль, внутрішній туризм в Україні сьогодні ще не здатен належним чином забезпечити значні надходження у державний бюджет, хоча прогноз на перспективу досить оптимістичний: країна має всі необхідні умови і ресурси для розвитку внутрішнього туризму, серед яких ключовий фактор – історико-культурна спадщина нашої держави[5, с. 93]. Значну її частину складають архітектурні пам'ятки, що збереглися до наших днів, більшість з яких є культовими спорудами. Два таких архітектурних комплекси – Києво-Печерська лавра і Софія Київська – рішенням ЮНЕСКО включені до реєстру світової культурної спадщини, хоча в Україні ще багато історико-культурних об'єктів заслуговує на зарахування до цієї почесної категорії¹. У зв'язку з цим надзвичайної актуальності набуває популяризація національної історико-культурної спадщини, у тому числі релігійної, шляхом включення її об'єктів в інфраструктуру вітчизняного та іноземного туризму.

Подорожі з релігійними цілями можна вважати найдавнішим видом туризму, що має глибокі історичні корені. Одними з перших туристів були середньовічні прочани. У силу релігійних переконань або цікавості щодо своєї або чужої віри, люди у всьому світі подорожують, щоб відвідати Святу Землю, Ватикан, Мекку та інші святі місця[1, с. 26]. Паломництва відбувалися і відбуваються, щоб позбутися хвороб, уникнути нещастя, спокутувати гріхи.

Паломники з Англії в XIV–XV століттях здійснювали подорожі головним чином до Риму та Єрусалиму і найчастіше вони були пов'язані з серйозними і розмаїтими труднощами. Починаючи з 1388 року англійські пілігрими, за наказом короля Ричарда II, зобов'язані були отримати і мати при собі спеціальні дозволи, прообраз сьогоденного паспорта. Одні паломники подорожували з релігійних міркувань, багато інших відправлялися в дорогу просто з любові до подорожей, сподіваючись на спілкування з веселими супутниками, розваги в придорожніх харчевнях та інші задоволення. Паломництво має місце і в наш час. Багато віруючих їдуть до Єрусалиму поклонитися Гробу Господньому, прихильники ісламу їдуть у хадж до Мекки тощо[4, с. 56].

З розширенням мережі туристичних послуг до здійснення паломницької подорожі з метою поклоніння як власним духовним святиням, так і святиням інших народів і культур залучається все більша кількість туристів. Це вплинуло на розвиток і формування сучасної теорії туризму (туризмології), згідно з якою різноманітність релігійних святинь, духовних центрів та різноманітних релігійних шкіл розглядається як надбання всього людства[4, с. 58].

Як зазначають розробники і дослідники цієї теорії, в більшості випадків важко встановити чітку диференціацію мотивів, які спонукають людину ХХІ століття здійснювати подорож до релігійних святинь. Основою ж такої мотивації постає, насамперед, духовна потреба. Беручи за головний критерій туризмології насамперед туристичну подорож та ряд пов'язаних з нею послуг, під релігійним туризмом розуміється «вид діяльності, пов'язаний з наданням послуг і задоволенням потреб туристів, подорожуючих до святих місць і центрів релігійного поклоніння»[2, с. 66].

До 2014 року попри суспільно-політичні негаразди в Україні, туризм демонстрував неабияку життєздатність і динамізм, у чому переконують статистичні дані, оприлюднені Державною службою туризму і курортів. Зокрема, за даними Адміністрації Держприкордонслужби України, протягом 6 місяців 2012 року Україну відвідали 11,3 млн. іноземних туристів, що на 19% або на 1,8 млн. осіб більше, ніж за аналогічний період 2011 року[2, с. 16]. Однак тенденція 2014 року виявилася не дуже приємною, адже порівняно з 2013 роком більш ніж на 90% зменшилася кількість іноземних туристів, які відвідали Україну у 2014 і 2015 роках. Зокрема, за даними Державної служби статистики (Держстату), у 2015 році Україну відвідали 15159 іноземних туристів, в 2014 р. – 17070 осіб[2, с. 18]. Для порівняння, у 2013 році в Україну прибуло понад 232 тисячі іноземних відвідувачів.

Водночас загалом кількість іноземців, що відвідали Україну, скоротилася вдвічі – з 24,6 млн. 2013 року до 12,4 млн. 2015-го. Натомість кількість українців, що виїжджали за кордон, майже не змінилася: 2013 року – 23,7 млн., 2015 р. – 23,1 млн. Кількість українців-туристів, які виїжджали за кордон, за два роки скоротилася на 50% – з 2,5 млн. до 1,6 млн[2, с. 19].

Позиціонування України як туристично привабливої держави є надзвичайно актуальною справою. Наша країна належить до тих, що можуть задовольнити найвибагливіші смаки іноземних туристів, забезпечивши належні умови організації пізнавального, ділового, оздоровчого, і, звичайно, релігійного туризму. Багатовікова культурно-історична спадщина України, у тому числі релігійна, відображає все розмаїття її духовного життя, її популяризація сприяє всебічному розвитку суспільства в цілому. Метою даної статті є визначення та поглиблений аналіз особливостей та перспектив розвитку релігійного туризму в Україні.

Паломницький туризм відбиває прагнення віруючих вклонитися святим для них місцям і здійснити з цією метою певну сукупність поїздок. Серед причин паломництва можна виділити: намагання реалізувати важливі для віруючих завдання; бажання зцілитися від душевних і фізичних недуг; помолитися за рідних і близьких; віднайти благодать; виконати богоугодну роботу; відмолити прощення гріхів; висловити подяку за отримані блага; проявити відданість вірі; прагнення до подвижництва в ім'я віри; знайти сенс життя та ін.[1, с. 123]. Паломництво передбачає, зокрема, дії в умовах особливих, добровільно взятих на себе труднощів, що символізують готовність людини пожертвувати матеріальними цінностями в ім'я вічних духовних. В індуїзмі, православ'ї та католицизмі отримали розвиток піші паломництва. Люди відправляються у подорожі, коли їм недостатньо ритуальних дій у місцях звичайного середовища проживання. Термін «паломництво», як вважають філологи, походить від слова «пальма» – гілки саме цього дерева привозили перші паломники-християни, побувавши у Святій землі під час свята «Вхід Господній в Єрусалим»[3, с. 54]. Під час тріумфального входу Ісуса Христа в Єрусалим віруючі усипали його шлях гілками пальми.

Можна виділити різні види паломництва, які поширені на території України. За кількістю учасників і ознакою сімейної приналежності розрізняють індивідуальні, сімейні і групові паломництва. За тривалістю можна визначити паломництва тривалі і короткі. За православним каноном, паломництвом вважалася поїздка тривалістю більше 10 днів. Залежно від того, в якій країні знаходяться об'єкти, відвідувані паломниками, існують поїздки внутрішні і зарубіжні[6, с. 47].

Паломники зазвичай висувають набагато менше вимог до рівня та якості обслуговування, харчування, розміщення, ніж пересічний турист. Вони зупиняються на ніч у келіях монастирів, на території ашрамів, у наметових містечках (під час хаджу, наприклад), можуть ночувати в храмах на підлозі або просто на вулиці. Вибір їжі зазвичай невеликий, і вона скромніша, ніж у туристів. У християнських країнах під час постів їжа пісна, в Індії – вегетаріанська[3, с. 44]. Паломництва пов'язані з відвідуванням певних місць, що визнані святими. Це можуть бути монастирі, храми, природні об'єкти – гори, річки, озера, гаї, печери. Часто паломництва бувають приуроченими до певних свят. Скажімо, в християнстві паломництво у той чи інший храм або

монастир може бути приурочено до дня святкування пам'яті місцевошанованих святих[3, с. 46]. У Ватикан, як правило, вирушають прочани послухати пасхальну проповідь Папи Римського.

Різновидом паломницького туризму є духовно-паломницький туризм, який поки має досить вузьку соціально-психологічну базу. Маються на увазі поїздки туристів з Північної та Південної Америки, Західної та Східної Європи на різні духовні практики, в першу чергу в Індію, а також у Китай, Тибет, Непал, Японію. Наприклад, одна з мусульманських організацій Казахстану планувала направити своїх членів у міжконфесійний похід до Тибету. Хоча там немає мусульманських святинь, регіон є дуже притягальним для відвідування в духовному відношенні.

В Україні здавна приймали паломників в освячених церквою місцях, а українські паломники відвідували «святі місця» в далеких землях. Це не був туризм у сучасному розумінні цього явища, але вже починали формуватися комунікативні, інформативні, соціальні та інші функції туризму. На українській землі, як засвідчують давні літописи і хроніки, побувало багато подорожуючих зі Сходу і Заходу[6, с. 77]. Їх приваблювала краса української природи, шляхетність душі українського народу, духовна велич Києво-Печерської Лаври, Софії Київської, численні мистецько-культурні і сакральні пам'ятки інших регіонів України.

В Україні збереглися історико-культурні пам'ятки християнства, ісламу, іудаїзму та інших релігій і етносів. Вони притягальні культурними і сакральними осередками для українців, євреїв, кримських татар, караїмів, інших вихідців з України та їхніх нащадків, які проживають вже за її межами[6, с. 78]. Останніми роками ці люди здійснюють приватні і неорганізовані паломницькі поїздки до місць, пов'язаних з пам'ятними датами, подіями, визначними особистостями їхнього етноконфесійного минулого.

Без перебільшення можна сказати, що сакральні тури – одне з найдорожчих у світі туристичних задоволень. Наприклад, двотижневий тур по сакральних місцях Шотландії з відвідуванням священних островів Іона і Кайе коштує \$ 4325. В Україні туризм такого роду поки що не розвинений, в основному це дводенні поїздки до Почаєва або Києво-Печерської лаври вартістю від 650 грн. плюс харчування[1, с. 76].

На теренах України перетинається не лише православний Схід і католицький Захід, а й Схід і Захід у етно-цивілізаційному вимірі. Починаючи з середини XVI століття, з часів Реформації, Україна стає притулком для багатьох протестантських течій – лютеранства, кальвінізму, соцініанства, згодом – баптизму, адвентизму, п'ятидесятництва, свідків Єгови та ін., а сьогодні – різних харизматичних течій, неорелігій. Ще раніше на українській землі з'явилися іудаїзм та іслам. Отже нині маємо досить різнобарвну конфесійну карту України[2, с. 65]. Тут пускають коріння, знаходять прихильників і послідовників нові християнські та нехристиянські релігійні

течії, відгалуження, групи, іноді досить екзотичні, далекі від національної традиції та культури.

У правовій державі, демократичному суспільстві гарантується вільний світоглядний, віросповідний вибір, якщо він не виходить за межі загальнолюдської етики, не перешкоджає утвердженню сутнісних основ людського існування, інтелектуальному, моральному розвитку особи, цивілізованому співжиттю громадян. Тому національні культури, конфесійні відмінності, світоглядний плюралізм не повинні бути в Україні підґрунтям для релігійного екстремізму і етнорелігійної ворожнечі. Християнство, що ґрунтується на Біблії, має чимало спільного з іудаїзмом, а також з ісламом, який увібрав багато сакральних сюжетів Старого та Нового Заповітів. Усі конфесії доповнюють одна одну і в багатьох аспектах – не лише есхатологічному, а й культурологічному й етичному – можуть гармоніювати між собою[2, с. 69].

Отже Україна – перспективна, безпечна та приваблива країна для розвитку міжнародного релігійного туризму.

Україна постає перед іноземним туристом країною самобутньої культури, історії, традицій. Українська духовно-культурна спадщина, закарбована в пам'ятках сакральної культури, демонструє, у що вірили, чим жили, у чому вбачали розраду, спасіння і свій шлях до Бога багато поколінь українських євреїв, вірмен, німців, угорців, греків, а також, кримських татар та інших мешканців Криму. Основа їх духовності, здавна зафіксована в костелах, мечетях, синагогах, церквах і монастирях України, потребує сьогодні нового прочитання. Звичайно, що розділена з минулого між різними політичними і культурними впливами сучасна Україна, постаючи розмаїтим культурним осередком, передбачає встановлення нових комунікативних засобів для посилення інтеграційних процесів. Одним із таких дієвих чинників може стати релігійний туризм.

Релігійний туризм здатен забезпечити не тільки економічне процвітання, але й реально вплинути на соціальний та духовний розвиток суспільства, сприяти зміцненню миру, безпеки, досягненню взаєморозуміння і дружби між народами, формуванню якісно нової культури людських стосунків, що ґрунтується на принципах поваги до інших поглядів, переконань, принципів.

Список літератури:

1. Божук Т.І. Релігійний туризм: термінологічний словник-довідник / [Автор-упорядник Т.І. Божук]. – Львів: Український бестселер, 2010.
2. Ляшкевич П. Туризм в Україні: сучасний стан та пріоритети розвитку//Освіта України. – 2005. – 15 листопада.
3. Медвідь Л. І. Релігійний туризм як один з напрямів розвитку туристичної галузі Закарпатської області / Л. І. Медвідь // Рекреаційний потенціал Прикарпаття: історія, сучасний стан, перспективи [Текст] : мат. міжнар. наук. конф. “Туризм і розвиток регіону” (19 – 21 жовтня 2011 р., м. Івано-Франківськ

; м. Яремче). — Вип. 3 / гол. ред. В. Клапчук ; відп. секр. В. Шикеринець ; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. — Івано-Франківськ : Фоліант, 2011.

4. Сапелкіна З.П. Релігійний туризм: Навч. посіб. / З.П. Сапелкіна. — К.: Альтерпрес, 2009.

5. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. / В.К. Федорченко, Т.А. Дьорова, передмова В.А. Смолія. — К.: Вища школа, 2002.

6. Яроцький П.Л. Філософський аспект паломницького (релігійного) туризму в Україні / П.Л. Яроцький [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/filotur111.html.
